

Юбилеи

Проф. дн Александър Александров на 70 години

Проф. дн Александър Александров е роден на 14 януари 1936 г. в Гривица, Плевенско. Завършва специалността химия в Софийския университет „Св. Кл. Охридски“. Започва преподавателската и научната си кариера като асистент и старши асистент по аналитична химия в Университета по хранителни технологии в Пловдив (1961–1964 г.). От 1964 до 1976 г.

е на работа в катедра „Аналитична химия“, а през периода 1976–2003 г. – в катедра „Неорганична химия“ на Пловдивския университет „П. Хилендарски“. През 1971 г. получава научната степен „Кандидат на химическите науки“ („Доктор“), а през 1988 г. – научната степен „Доктор на химическите науки“. Специализира в Карловия университет в Прага (1965–1966 г.), в Германия (1976–1977 и 1983–1984 г.) като стипендиант на фондацията „Александър фон Хумболд“.

Научноизследователската дейност и присъдените му научни степени са в областта на аналитичната химия. Основната научна тематика е екстракционни равновесия на йонно-асоциирани комплекси с тетразолони соли и разработване на аналитични методи. Автор и съавтор е на 113 научни труда, публикувани на английски, френски, немски, руски, чешки и български езици в чуждестранни и наши издания, част от които са цитирани от други автори. Участва с научни материали в енциклопедията „Methods in Enzymology“, Vol. XVIII, на издателство Academic Press (1970). Заедно с проф. Ст. Иванов е съосновател на Централната научноизследователска лаборатория в Пловдивския университет (1967), доразвити по-късно от доц. А. Шишков и най-вече от проф. дн Л. Футеков.

Още през 1960 г. А. Александров заедно с доц. П. Василева и доц. д-р К. Манолов въвеждат качествения полумикроанализ при лабораторните упражнения в университета по хранителни технологии. През 1966 г. започва да чете дисциплината „Физични методи в аналитичната химия“ (отначало като спец-курс, а после като редовна) в Пловдивския университет (1966–1976 г.). Чете лекционните курсове по аналитична химия (1971–1972 г.) и по обща и неорганична химия (1977–2003 г.). Последният курс чете във филиала на ПУ в гр. Смолян в продължение на две години.

Автор е на учебните помагала „Ръководство за лабораторни упражнения по аналитична химия“ (в съавторство с проф. Д. Манева – две издания), „Ръководство по стехиометрични изчисления“ (в съавторство), учебник „Обща химия“ (самостоятелен, с три издания).

Международното сътрудничество обхваща Саарския университет в Саарбрюкен (Германия), Карловия университет в Прага (Чехия), Пуркинския университет в Бърно (Чехия) и Висшия педагогически университет в Търнава (Словакия). Работи по проекти с Фонд „Научни изследвания“ и приложни разработки с Комбината за цветни метали в Пловдив и „ИЗОТ“ в София.

Участва в конгреси на IUPAC, международни и национални конференции по аналитична химия, както и във вътрешни университетски конференции.

Административната дейност на проф. А. Александров включва ръководител на катедра „Обща и неорганична химия“ (1972–1999 г.), както и заместник декан на Химико-биологичния факултет при Пловдивския университет (1972–1976 г.). Член е на Специализирания научен съвет по неорганична и аналитична химия към ВАК (от 1992 г.). Член е и на експертна комисия по химия към Фонд „Научни изследвания“ (1990–1992 г.).

Проф. А. Александров е награждаван със „Сребърна значка“ на КНТПВО „За значими научни постижения“ и с орден „Св. Св. Кирил и Методий“ – III степен.

Седемдесетгодишнината на проф. А. Александров е приятен повод да му пожелаем крепко здраве и още по-дълги години творческа активност.

Д. Клисурски

Проф. дн Румен Димитров навърши 70 години

Румен Иванов Димитров е роден на 14 април 1936 г. Завършва Химикотехнологичния и металургичен университет (ХТМУ) в София през 1959 г. като инженер-металург. Работи 2 години в завод като старши технолог, а след това в продължение на 10 години е асистент и главен асистент в катедра „Металургия на цветните метали“ към ХТМУ. През 1969 г. като задочен аспирант защитава кандидатска дисертация в Московския институт за стомана и сплави. Темата на дисертацията е „Изслед-

ване поведението на сулфидите на цинка и кадмия при окислително пържене“. От 1970 г. работи в Пловдивския университет „П. Хилендарски“ като доцент и ръководител на катедра „Неорганична химична технология“. През 1986 г. защитава докторска дисертация на тема „Развитие на теорията и практиката на пърженето на метални сулфидни концентрати в кипящ слой“. През 1988 г. е избран за професор. Бил е зам.-декан на Химическия факултет и зам.-ръководител на НИС в същия университет. От 1997 г. Р. Димитров е професор в ХТМУ и ръководи катедра „Основи на химичните технологии“.

Основните изследвания на Р. Димитров са в областта на окисляването на металните сулфиди (термодинамика, кинетика и механизъм) и пърженето на метални сулфидни концентрати в кипящ слой (процеси, реактори и технологии).

Изследвания на Р. Димитров и съавтори са докладвани на повече от 50 конгреса, симпозиуми и конференции в чужбина. Освен това участва с доклади и постери и в 40 специализирани научни конференции в България.

Р. Димитров е автор и съавтор на над 120 научни публикации в различни международни и специализирани чуждестранни и български списания и сборници, част от които са цитирани (около 180 цитата в публикации, сборници, монографии и книги). Р. Димитров има в съаторство и 10 авторски свидетелства и 1 патент. Ръководил е 30 договора с промишлеността. Резултати от тях са внедрени в български заводи с реализиран икономически ефект.

Под ръководството на Р. Димитров са защитени 5 кандидатски дисертации и около 100 дипломни работи на студенти от ХТМУ, ПУ и СУ.

Автор е на учебника „Неорганична химична технология“, който претърпява шест издания. Учебникът е използван от над 10 000 студенти (от Пловдивския и Шуменския университети, ХТМУ София, Бургаския технологичен университет и СУ), преподаватели по химия, инженер-химици и инженер-металурзи. Петото издание на учебника (1995 г.) е написано след продължителна работа на автора в библиотеките на Imperial College of Science and Technology в Лондон. То е спонсорирано от много български химични и металургични заводи и Отворено общество и е направено по европейски образец. През 1996 г. това издание спечели първа награда в конкурс за най-добра монография, книга и учебно пособие.

През 2003 г. Р. Димитров издава учебник за студентите от ХТМУ „Основи на химичните технологии, Част I – неорганични, металургични и силикатни технологии“. Той е съавтор и на „Ръководство по основи на химичните технологии, Част I (неорганични, металургични и силикатни технологии)“.

Р. Димитров е съавтор на 3 издания на „Ръководство по неорганична химична технология“, предназначено за студентите от ПУ. Съавтор е и на „Ръководство по

неорганична химична технология“, предназначено за студентите от Шуменския университет.

От 1999 г. е главен редактор на Годишника на ХТМУ. По негово предложение от 2000 г. научното списание на ХТМУ се издава на английски език – Journal of the University of Chemical Technology and Metallurgy.

Р. Димитров е член на редица научни съвети и научни комисии у нас и редакционни колегии на списания у нас и в чужбина.

Проф. Р. Димитров е председател на Съюза на учените, клон Пловдив, в продължение на два мандата.

За резултатите от своята дейност Р. Димитров е награден със сребърна и златна значки „За принос в техническия прогрес“.

Честито!

Редколегия

Инж. Петър Русinov Цибрански на 70 години

Петър Цибрански е роден на 7 май 1936 г. в гр. Лом. Израснал е в семейството на зъболекари и изявени обществени дейци. През 1954 г. завършва гимназия в Лом, а през 1967 г. – специалността „Химическа технология на влакнестите материали“ във Висшия химикотехнологичен институт в София.

В продължение на две години работи като технолог и началник на цех във вълнено-текстилният комбинат в гр. Казанлък. От 1964 г. е назначен в новостроящите се химически заводи във Видин, където работи като главен инженер и директор. Участва в строителството и усвояване на първото в страната производство на полиамидни влакна.

От 1971 до 1973 г. работи като главен инженер на дирекция в Държавното стопанско обединение „Тежка химическа промишленост“ в София, а след това една година като старши съветник в Министерския съвет.

От 1974 до 1986 г. работи като зам.-министър и главен директор по международното сътрудничество и главен секретар в Министерството на химическата промишленост. След закриване на Министерството на химическата промишленост работи като заместник председател на Стопанското обединение „Химическа промишленост“, след това на асоциацията „Биотехнологическа и химическа промишленост“, като зам.-министър и началник управление в Министерството на индустрията и технологиите и Министерството на индустрията, търговията и услугите.

През периода 1998–2003 г. е председател на съвета на директорите на „Газинвест“ АД. От 1992 до 1997 г. работи като търговски директор и изпълнителен директор на Черноморската газова компания, където е значи-

телен неговият принос за използване на природния газ за битови нужди чрез изграждане на съоръжения и мрежи за развитието на битовата газификация в България, а след това до пенсионирането си през 2002 г. е съветник в „Химимпорт“.

През цялата си трудова дейност инж. Цибрански работи не само като административен ръководител, а преди всичко като професионалист с личен принос за развитието и повишаването на ефективността на химическата промишленост в България. Той е дългогодишен ръководител на комисии и работни групи за научно-техническо и икономическо сътрудничество, специализация и коопериране в областта химическата промишленост със СССР, ГДР, Унгария, Югославия и др., международната отраслова организация за развитие на малотонажните химически производства „Интерхим“, с много водещи западни фирми като ICI, Ciba, Hoest, Bayer, BASF, зам. председател на българо-американския икономически съвет и др.

В периода 1984–1986 г. е член на академичния съвет във ВХТИ София.

От 1987 до 1989 г. е основател и първи председател на Управителния съвет на търговската банка „Биохим“ и на търговското дружество „Химимпорт“ при преобразуването му в акционерно дружество. През 1990–1991 г. е зам.-председател на Правителствената комисия по енергийно-суровинните проблеми и член на съвета на директорите на „Нефтохим“.

Инж. П. Цибрански е дългогодишен активен член на Съюза на химиците в България, като член на неговото Централно ръководство и на редакционната колегия на съюзното списание „Химия и индустрия“.

Като човек се отличава с изключителна колегиалност, добронамереност и готовност да помага в рамките на своите възможности.

Управителният съвет на Съюза на химиците в България поздравява колегата Цибрански с неговата 70-годишнина и му желае здраве и творческо дълголетие.

Н. Найденов

Проф. дн Здравко Стойнов навърши 70 години

Здравко Стойнов е роден на 16 май 1936 г. Завършва електроинженерство в Техническия университет, София, през 1960 г. Дипломната му работа е свързана с конструирането на първата аналогова изчислителна машина в България.

През 1963 г. постъпва в Българска академия на науките и започва работа в съвсем различна област – физикохимия. Включен е в екипа на акад. Евгени Будевски, който успява да създаде първия в света монокрис-

тал без дислокации, доказвайки по този начин двумерен механизъм на кристалния растеж, създаден 32 години по-рано от акад. Ростислав Каишев.

З. Стойнов работи и в много други области – изпитания на батерии, електрохимично приборостроене, електро- и хибридни автомобили, софтуер и математика, но неговата основна област е импедансната спектроскопия. Специализира в Москва при Фрумкин през 1965 г., в Париж при Епелбоен и Кеддам през 1968 и 1976 г., при Флайшман в Англия, във Федералния политехнически институт в Цюрих (Швейцария) през 1981 г. и в Кливланд (САЩ) през 1982 г.

З. Стойнов защитава три научни степени – „Доктор“ в София, „Доктор на техническите науки“ в Цюрих и „Доктор на химическите науки“ в Българска академия на науките.

Научните приноси на проф. З. Стойнов са в областите на импедансната спектроскопия и приложната математика. Разработва за пръв път техника за измерване на импеданса на батерии, внедрена в NASA, в руските и европейските космически програми. Създава методи за диференциален импедансен анализ на дистрибутирани и размити обекти, нестационарна импедансна спектроскопия, диференциална кулонометрична спектроскопия, както и ротиращи трансформации на Фурие, предназначени за анализ на нестационарни сигнали и системи.

Автор и съавтор е на повече от 140 научни статии, две монографии и съредактор на колективна монография. Владее четири езика, стенография и програмиране.

Проф. З. Стойнов е координатор на голям брой проекти с ЮНЕСКО, ЮПАК, Трета и Пета рамкова програма на ЕС, Кралското дружество (Великобритания), Националният център за научни изследвания (Франция) и др.

Директор е на Института по електрохимия и енергийни системи в София от 1993 г. От 1996 г. е на изборната длъжност председател на Общото събрание на Българска академия на науките. Проф. З. Стойнов е член на Международното дружество по електрохимия и на Американското дружество по електрохимия. Национален представител в ICSU, ЮПАК и Програмен комитет 6.3 на Шеста рамкова програма на ЕС.

През 2005 г. проф. З. Стойнов създава Асоциация на българските центрове за Excellence и Competence и Център за иновации към Българската академия на науките, на който е и директор.

Честит юбилей!

Колегите от Институт по електрохимия и енергийни системи при БАН

Проф. дн Никола Йорданов на 70 години

Никола Драгомиров Йорданов е роден на 25 май 1936 година в град Казанлък. През 1965 година получава своята магистърска степен във Факултета по физика на Софийския университет и започва работа в Института по физика на Българската академия на науките. От 1967 научната му дейност продължава в секция „Кинетика и катализ“ на Института по органич-

на химия, където от 1972 г. е ръководител на лаборатория „Електронен парамагнитен резонанс“ (ЕПР). През 1983 г. на основата на секция „Кинетика и катализ“ се създава Института по кинетика и катализ, понастоящем Институт по катализ, където Никола Йорданов ръководи лаборатория „Електронен парамагнитен резонанс“ до днес. През 1971 г. получава научната степен „Доктор“, а през 1987 г. – степента „Доктор на науките“. От 1990 г. е старши научен сътрудник първа степен.

През 1962 година като студент-кръжочник към Физическия институт обстоятелствата го срещат за първи път с електронен парамагнитен резонанс спектроскопията, към която проявяват интерес български биолози. Акад. Георги Наджаков, в качеството си на директор на Физическия институт на БАН, се ангажира да конструира два ЕПР спектрометра, единия за целите на биолозите, а другия за да бъде използван от физиците в института. С тази задача е натоварен инженерът Александър Малиновски, който решава да ползва помощта на изследователя Груйчо Стайнов и студента-физик Никола Йорданов. Макар работната група в началото да няма познания по теорията, практиката и конструктивните особености на ЕПР спектрометрията, след двугодишен труд успява да се справи със задачата и през 1964 година се появяват първите български ЕПР спектрометри работещи в S-диапазона (дължина на вълната 10 cm). Така през 1964 г. в България се формират два ЕПР центъра: единият в Института по физика с ръководител Ал. Малиновски и другият в Централната лаборатория по биохимия с ръководител Никола Йорданов.

Повече от 40 години научната дейност на Никола Йорданов е свързана с въвеждане и развитие на метода на електронния парамагнитен резонанс, както и на неговото разширение електронно ядрен двоен резонанс (ЕНДОР). Научните му постижения вървят паралелно в две направления – методичен и приложен. Първото се отнася до разработване на нови теоретични и експериментални подходи, които разширяват възможностите на ЕПР и ЕНДОР спектроскопията при изследване на парамагнитни обекти. Едно от най-значимите постижения в това направление е разработването на нов универсален метод наречен „ЕНДОР кристалография на неподредени системи“ за изследване на праховидни проби.

В поредица от публикации той и сътрудници показват приложимостта му при изучаване на електронната структура на медни и ванадилови хелатни комплекси, в случаите на слаби електрон-ядрени взаимодействия от вида разтворимо-разтворимо-разтворител и при интерпретирането на т.нар. „дистантни“ ЕНДОР преходи. В областта на количествената ЕПР спектрометрия има методични разработки за влиянието на фактори като диелектрична константа, размер и форма на пробата и кюветата върху ЕПР отклика и др. Под негово ръководство са намерени нови подходи при калибриране на ЕПР спектрометри и първични стандарти за количествени измервания.

Една част от приложните му разработки се отнасят до изучаване на връзката между строеж, реакционна способност и каталитично действие на комплекси на преходни метали. Изследвани са комплекси и свободни радикали в биологични системи, комплекси с монокаталитни лиганди, изучено е разпределението на несдвоената електронна плътност на над 25 медни хелатни комплекси с хромофор (CuS_4) в разтвор и магнитно разредени поли- и монокристални образци. Открита е „само-редокси“ реакцията при медни съра съдържащи комплекси. В последните 15 години в съответствие със съвременните тенденции в развитието на ЕПР спектроскопията в ръководената от него лаборатория се извършват изследвания и има постигнати значителни резултати в областта на ЕПР дозиметрията и на идентифициране с метода на ЕПР на хранителни продукти, обработени с йонизиращо лъчение. Разработени са и методики за ЕПР анализ на пиролизни продукти в аерозоли от въздуха и селективно определяне на нитрати и нитрити в зеленчуци и плодове. Изследват се количеството и стабилността на свободни радикали в термично третиран храни.

Никола Йорданов е автор и съавтор на 175 научни публикации, 4 патента в областта на химията, на една книга и няколко десетки статии в областта на популярната и приложна електроника. Гост-редактор е на книги и специални издания на специализирани международни списания.

От 1994 г. до днес е член на Специализирания научен съвет по „Неорганична и аналитична химия“ към Висшата атестационна комисия като е заемал длъжностите научен секретар, зам.-председател и председател, а от 2003 г. е зам.-председател.

През 1991 година Никола Йорданов основава и е избран за председател на Българското ЕПР дружество, създадено за да обединява и подпомага дейността на научните работници в България в тази област. Най-важният форум на Българското ЕПР дружество е станалият вече традиционен международен семинар „Електронен магнитен резонанс на неподредени системи“ (EMARDIS), организиран на всеки две години, чието десето издание предстои да се проведе през юни 2007 година. Инициатор и негов главен организатор през

годините е Никола Йорданов. Семинарът добива международна известност и получава висока оценка като място, на което водещи специалисти в областта на ЕПР спектроскопията докладват своите най-нови разработки от теоретичен и приложен характер.

В досегашния си научен път Никола Йорданов е носител на орден „Св.Св. Кирил и Методий“ (1987 г.), почетен диплом на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ (1988 г.), златна значка на БАН (1988 г.) и на академична награда по химия на Българска академия на науките за 2000 година.

От 1967 г. чете лекции в Химически факултет на СУ „Св. Кл. Охридски“. Израз на педагогическата му дейност са множеството успешно защитили дипломанти и докторанти намерили място в научните среди както в пределите на нашата страна, така и извън нея.

Ако питат нас, неговите колеги, какъв човек стои зад поредицата от факти и събития, които изброихме дотук, кое е това, което го прави различен и по своему неповторим в нашите очи, бихме отговорили така. Една от типичните черти на Никола Йорданов е силният характер, енергията, волята и последователността в следването на поставените цели и довеждането им до успешен завършек. Друга негова черта е дарбата за контакт с аудиторията, способността да направи и предаде сложната научна материя по разбираем начин, да привлече вниманието на слушателите.

Скъпи колега, честита седемдесетгодишнина! Пожелаваме ти да запазиш жизнеността, енергията и радостта от живота за дълги години!

Колегите от Институт по катализ при БАН

Съюзът на химиците в България честити навършени кръгли годишнини на следните свои членове:

Иван Димитров Иванов	23.03.1931 г.
Георги Янков Папанов	10.04.1936 г.
Здравко Борисов Стойнов	16.05.1936 г.
Никола Драгомиров Йорданов	25.05.1936 г.
Рахила Борисова Георгиева	7.06.1936 г.
Живко Алексиев Тасев	23.06.1936 г.
Иван Тодоров Сариев	17.03.1941 г.
Левон Крикор Терлемезян	18.03.1941 г.
Никола Петков Симеонов	6.04.1941 г.
Валентина Константинова Кънчева	15.04.1941 г.
Катя Иванова Лекова	16.04.1941 г.
Иван Петров Хавезов	30.04.1941 г.
Донка Христова Андреева	4.05.1941 г.
Кирил Георгиев Станулов	4.05.1941 г.
Димитринка Рангелова Рашева	8.06.1941 г.
Цветан Димитров Обретенов	19.06.1941 г.
Желчо Стефанов Стефанов	31.03.1946 г.
Юлияна Тодорова Кавалова	31.05.1946 г.